

Przedmowa

„Pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne. Wybrane zagadnienia” to drugie wydanie podręcznika o tym samym tytule z 2014 r., w którym zaktualizowano poprzednie treści, rozszerzono zakres tematyczny i dostosowano treści do standardów kształcenia studentów pielęgniarstwa oraz programu specjalizacji dla pielęgniarek w dziedzinie pielęgniarstwa pediatrycznego.

Podstawą zaproponowanych treści tematycznych była analiza standardów kształcenia dla kierunków pielęgniarstwa, studiów pierwszego i drugiego stopnia pielęgniarstwa oraz doświadczenie kliniczne i dydaktyczne autorów w kształceniu studentów.

Publikacja adresowana jest przede wszystkim do studentów pielęgniarstwa i nauk o zdrowiu, pielęgniarek pracujących w oddziałach dla dzieci, w środowisku nauczania i wychowania oraz w podstawowej opiece zdrowotnej. Treści zawarte w podręczniku zainteresują również osoby sprawujące profesjonalną opiekę nad dziećmi, np. pracowników socjalnych, psychologów, logopedów i terapeutów uczestniczących w procesie ich leczenia.

W publikacji opisano postępowanie pielęgniarstwa w wybranych chorobach oraz różnych zaburzeniach zdrowotnych u pacjentów pediatrycznych. Każdy rozdział kliniczny dotyczy specyfiki chorób istotnych w pediatrii, ich epidemiologii, etiologii, objawów, diagnostyki oraz metod leczenia, a także zawiera pojęcia kliniczne związane z leczeniem.

Dodatkowo w podręczniku są zawarte rozdziały dotyczące wybranych diagnoz i interwencji pielęgniarstwa u pacjentów w wybranych chorobach wieku rozwojowego. Diagnozy pielęgniarstwa i interwencje opracowano na podstawie klasyfikacji NANDA International (NANDA-I, 2007), wyniki opieki NOC (Nursing Outcomes Classification) oraz interwencje działań pielęgniarstwa NIC (Nursing Interventions Classification).

Różnica pomiędzy diagnozą lekarską a pielęgniarstwą polega na tym, że:

1. Diagnoza lekarska skoncentrowana jest na jednostce chorobowej, natomiast interwencje lekarskie mają na celu usunięcie przyczyny choroby.
2. Diagnoza pielęgniarstwa skupia się na rozpoznaniu odpowiedzi, czyli reakcji pacjenta na chorobę, stres lub uraz, natomiast celem interwencji pielęgniarstwa jest wyeliminowanie niekorzystnej reakcji pacjenta na chorobę.

W publikacji przedstawiono również zagadnienia związane z profilaktyką w pediatrii, epidemiologią, postępowaniem z pacjentem przy przyjęciu do szpitala, wpływem choroby na rozwój dziecka, przygotowaniem dzieci i rodziców do samoopieki oraz inne wybrane zaburzenia i problemy zdrowotne występujące w populacji wieku rozwojowego.

Publikacja podzielona jest na trzy części. W części pierwszej przedstawiono szczegółowe zagadnienia dotyczące zdrowia w populacji wieku rozwojowego i opieki nad dzieckiem (m.in. wybrane problemy demograficzne i epidemiologiczne wieku rozwojowego, profilaktyka w pediatrii, hospitalizacja jako sytuacja trudna, pielęgniarstwa ocena stanu zdrowia dziecka, racjonalne żywienie) oraz zagadnienia kliniczne, takie jak diagnoza i interwencje pielęgniarstwa.

W części drugiej obejmującej 46 rozdziałów omówiono wybrane choroby i problemy wieku rozwojowego, począwszy od chorób zagrażających życiu i zdrowiu wcześniaków i noworodków, po liczne choroby i problemy zdrowotne, z którymi borykają się pacjenci, lekarze oraz pielęgniarki m.in. choroby: alergiczne skóry i układu oddechowego, układu pokarmowego, układu krążenia oraz wiele innych, niewymienionych chorób (szczegóły w spisie treści). Omawiane rozdziały uwzględniają nie tylko terapie stosowane w poszczególnych problemach zdrowotnych wieku rozwojowego, ale także wiele szczegółów obejmujących etiologię, epidemiologię i leczenie żywieniowe.

W trzeciej części obejmującej 9 rozdziałów opisane są zaburzenia rozwojowe u dzieci i młodzieży, w tym zaburzenia somatyczne, zaburzenia postawy, zespół nadpobudliwości ruchowej z deficytem uwagi oraz wiele innych zagadnień (szczegóły w spisie treści).

Istotną cechą publikacji jest jej zakres tematyczny, co decyduje o jej statusie jako podręcznika podstawowego do nauki przedmiotu pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne, zarówno dla studentów pielęgniarstwa, jak i w realizacji kształcenia podyplomowego.

Autorzy mają nadzieję, że podręcznik będzie przydatny pielęgniarkom pracującym w oddziałach pediatrycznych, w placówkach oświatowych i opiekuńczych, w podstawowej opiece zdrowotnej, a także osobom sprawującym profesjonalną opiekę nad dziećmi takim jak pracownicy socjalni, psychologzy, logopedzi, pedagodzy i inni terapeuci.

*Dr n. med. Krystyna Piskorz-Ogórek
Krajowy Konsultant w Dziedzinie
Pielęgniarstwa Pediatrycznego*

Spis

Redaktorzy & Autorzy	II
Przedmowa	V
– <i>dr n. med. Krystyna Piskorz-Ogórek</i>	
Recenzja	VII
– <i>prof. dr hab. n. med. Marian Krawczyński</i>	
O Redaktorach & Autorach	X
Spis treści	XIX
Spis diagnoz i interwencji pielęgniarских	XXIII
Spis tabel	XXV
Spis rycin	XXVIII
Spis załączników	XXXII

Spis treści:

Część I. Specyfika problemów zdrowotnych w populacji wieku rozwojowego i opieki nad dzieckiem	1
1.1. Wybrane zagadnienia z demografii i epidemiologii wieku rozwojowego.....	3
– <i>dr n. med. Krystyna Piskorz-Ogórek</i>	
1.2. Działania profilaktyczne w opiece nad dzieckiem.....	15
– <i>dr n. med. Krystyna Piskorz-Ogórek</i>	
1.3. Hospitalizacja jako sytuacja trudna dla dziecka i rodziny.....	44
– <i>dr n. med. Krystyna Piskorz-Ogórek</i>	
1.4. Pielęgniarська ocena stanu zdrowia dzieci i młodzieży.....	64
– <i>dr n. med., mgr psych. Małgorzata Chrobak</i>	
1.5. Racjonalne żywienie dzieci i młodzieży.....	79
– <i>dr inż. Anna Hinburg</i>	
Część II. Wybrane choroby wieku rozwojowego	95
2.1. Wybrane patologie okresu noworodkowego.....	97
– <i>dr n. med. Beata Jaroszevska-Świątek, dr n. med. Ewa Szałkiewicz-Warowicka</i>	
2.2. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarские w patologiach okresu noworodkowego.....	127
– <i>dr n. med. i n. o zdr. Katarzyna Młynarska, mgr piel. Dorota Szmyt</i>	

2.3. Choroby układu oddechowego u dzieci i młodzieży.....	150
– lek. Edyta Szyrkarczuk	
2.4. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarские w chorobach układu oddechowego u dzieci i młodzieży.....	163
– mgr piel. Katarzyna Buczko, mgr piel. Joanna Rad	
2.5. Atopowe zapalenie skóry u dzieci.....	174
– lek. Barbara Chwała	
2.6. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarские w atopowym zapaleniu skóry u dzieci.....	190
– dr n. med. i n. o zdr. Dorota Kosiorek	
2.7. Choroby alergiczne i astma u dzieci.....	197
– dr n. med. Brygida Piotrowska-Wróbel	
2.8. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarские w chorobach alergicznych i astmie u dzieci.....	230
– dr n. o zdr. Urszula Chrzanowska	
2.9. Refluks żołądkowo-przełykowy u dzieci i młodzieży.....	237
– prof. dr hab. n. med. Maciej Kaczmarski, dr n. o zdr. Elżbieta Korotkiewicz-Kaczmarska	
2.10. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarские w refluksie żołądkowo-przełykowym u dzieci i młodzieży.....	250
– dr n. o zdr. Urszula Chrzanowska	
2.11. Choroby układu pokarmowego u dzieci i młodzieży.....	257
– dr hab. n. med., prof. UWM Elżbieta Jarocka-Cyrta	
2.12. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarские w chorobach układu pokarmowego.....	279
– mgr piel. Emil Połubiński	
2.13. Ocena stanu odżywienia u dzieci i młodzieży, leczenie żywieniowe.....	285
– dr hab. n. med., prof. UWM Elżbieta Jarocka-Cyrta	
2.14. Choroby nowotworowe wieku dziecięcego.....	295
– dr n. med. Wanda Badowska	
2.15. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarские w chorobach nowotworowych wieku dziecięcego.....	312
– dr n. teol. i mgr piel. Anna Alicja Kołakowska	
2.16. Choroby krwi u dzieci.....	323
– dr n. med. Wanda Badowska	
2.17. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarские w chorobach krwi u dzieci.....	339
– mgr piel. Jolanta Duda	
2.18. Choroby układu sercowo-naczyniowego u dzieci.....	351
– lek. Jolanta Zabłocka	
2.19. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarские w chorobach układu sercowo-naczyniowego.....	380
– mgr piel. Paulina Bartnicka	
2.20. Choroby układu moczowego u dzieci.....	391
– dr n. med. Hanna Nosek, lek. Anna Dobrowolska	

2.21. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w chorobach układu moczowego u dzieci.....	413
– mgr piel. Joanna Szalkowska	
2.22. Choroby reumatyczne u dzieci i młodzieży.....	426
– lek. Izabela Dybowska-Gołota	
2.23. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w chorobach reumatycznych u dzieci.....	447
– mgr piel. Karolina Łatienkow	
2.24. Choroby endokrynologiczne u dzieci i młodzieży.....	451
– dr n. med. Bożenna Klonowska	
2.25. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w chorobach endokrynologicznych u dzieci i młodzieży.....	488
– mgr piel. Małgorzata Zaborowska, mgr piel. Natalia Lewczuk	
2.26. Cukrzyca u dzieci i młodzieży.....	501
– dr n. med. Dorota Charemska, dr n. med. Anna Kącka	
2.27. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w cukrzycy u dzieci i młodzieży.....	521
– mgr piel. Agnieszka Olińska	
2.28. Choroby neurologiczne u dzieci i młodzieży.....	533
– lek. Elżbieta Łobodzińska-Młynarczyk, lek. Aleksandra Melnyk, lek. Jacek Morski	
2.29. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w chorobach neurologicznych.....	555
– mgr piel. Ewa Jankowska	
2.30. Rzadkie choroby neurogenetyczne wieku rozwojowego.....	568
– dr n. med. Małgorzata Pawłowicz	
2.31. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w rzadkich chorobach neurogenetycznych wieku rozwojowego.....	590
– mgr piel. Adrianna Roźniecka	
2.32. Rzadkie choroby metaboliczne wieku rozwojowego.....	605
– dr n. med. Małgorzata Pawłowicz	
2.33. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w rzadkich chorobach metabolicznych wieku rozwojowego.....	614
– mgr piel. Adrianna Roźniecka	
2.34. Wybrane choroby zakaźne u dzieci.....	627
– lek. Anna Zdanowska-Ruskań	
2.35. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w chorobach zakaźnych u dzieci.....	636
– dr n. med. i n. o zdr. Dorota Kosiorek, dr n. med. i n. o zdr. Ewa Romankiewicz	
2.36. Zakażenia HCV, HBV i HIV u dzieci i młodzieży.....	652
– dr n. med. i n. o zdr. Ewa Romankiewicz	
2.37. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie występujące u dzieci i młodzieży z zakażonych HBV, HCV i HIV.....	666
– dr n. med. i n. o zdr. Ewa Romankiewicz	
2.38. Wybrane choroby i wady części twarzowej czaszki i jamy ustnej u dzieci.....	677
– dr n. med. Krzysztof Dowgierd	

2.39. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie u dzieci z wadami części twarzowej czaszki i jamy ustnej u dzieci	707
– <i>dr n. med. i n. o zdr. Małgorzata Roman</i>	
2.40. Wybrane zagadnienia w neurochirurgii dziecięcej	721
– <i>prof. dr hab. n. med. Dawid Larysz, dr n. med. Patrycja Larysz</i>	
2.41. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w neurochirurgii dziecięcej	742
– <i>dr n. med. i n. o zdr. Małgorzata Roman</i>	
2.42. Uraz wielonarządowy u dziecka, postępowanie w SOR	757
– <i>dr n. med. i n. o zdr. Katarzyna Młynarska</i>	
2.43. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie u dziecka z rozpoznaniem urazem wielonarządowym	772
– <i>dr n. med. i n. o zdr. Katarzyna Młynarska, mgr piel. Grzegorz Wasilewski</i>	
2.44. Posocznica i wstrząs septyczny	781
– <i>lek. Aneta Szleszyńska</i>	
2.45. Próchnica zębów i chorób przyzębia u dzieci	793
– <i>lek. stom. Aleksandra Dornowska-Szałkowska</i>	
2.46. Monitorowanie i leczenie bólu u dzieci	802
– <i>mgr piel. Diana Maniak-Brzezińska</i>	

Część III. Zaburzenia rozwoju dzieci i młodzieży 837

3.1. Wybrane zagadnienia z diagnostyki i leczenia wad postawy u dzieci i młodzieży	839
– <i>dr n. med. spec. reh. med. Joanna Białkowska</i>	
3.2. Zespół nadpobudliwości ruchowej – ADHD	861
– <i>dr n. hum. Andrzej Lis-Kujawski</i>	
3.3. Depresja i zaburzenia lękowe u dzieci i młodzieży	874
– <i>mgr psych. Kamila Janczewska</i>	
3.4. Zachowania autodestrukcyjne u dzieci i młodzieży	881
– <i>dr n. med., mgr psych. Małgorzata Chrobak</i>	
3.5. Autystyczne spektrum zaburzeń	888
– <i>dr n. społ. Małgorzata Moszyńska</i>	
3.6. Zaburzenia mowy o typie afazji u dzieci i młodzieży	903
– <i>mgr Dorota Modzelewska, prof. dr hab. n. med. Ireneusz M. Kowalski</i>	
3.7. Uzależnienia u dzieci i młodzieży	912
– <i>mgr piel. Agnieszka Pawełko</i>	
3.8. Interdyscyplinarna opieka nad dzieckiem w rehabilitacji dzieci i młodzieży	920
– <i>prof. dr hab. n. med. Ireneusz Kowalski, dr n. med. Katarzyna Zaborowska-Sapeta</i> <i>mgr fizjot. Danuta Krzywda, mgr piel. Małgorzata Draszanowska, mgr piel. Katarzyna Sokołowska</i> <i>mgr Dorota Bogacz, mgr Izabela Daszkowska-Dąbrowska, mgr Wiesława Krygier,</i> <i>mgr Maria Orzechowska, dr n. teol. Magdalena Świtalska, mgr Anna Szadziun,</i> <i>mgr Marta Zabołewicz, mgr Sylwia Żywicka</i>	
3.9. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w rehabilitacji stacjonarnej dzieci i młodzieży	936
– <i>mgr piel. Małgorzata Draszanowska, mgr piel. Katarzyna Sokołowska</i>	

Spis diagnoz i interwencji pielęgniarskich:

2.2. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w patologiach okresu noworodkowego.....	127
– dr n. med. i n. o zdr. Katarzyna Młynarska, mgr piel. Dorota Szmyt	
2.4. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w chorobach układu oddechowego u dzieci i młodzieży.....	163
– mgr piel. Katarzyna Buczek, mgr piel. Joanna Rad	
2.6. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w atopowym zapaleniu skóry u dzieci – dr n. med. i n. o zdr. Dorota Kosiorek	190
2.8. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w chorobach alergicznych i astmie u dzieci	230
– dr n. o zdr. Urszula Chrzanowska	
2.10. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w refluksie żołądkowo-przełykowym u dzieci i młodzieży	250
– dr n. o zdr. Urszula Chrzanowska	
2.12. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w chorobach układu pokarmowego – mgr piel. Emil Połubiński	279
2.15. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w chorobach nowotworowych wieku dziecięcego.....	312
– dr n. teol. i mgr piel. Anna Alicja Kołakowska	
2.17. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w chorobach krwi u dzieci	239
– mgr piel. Jolanta Duda	
2.19. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w chorobach układu sercowo- naczyniowego.....	380
– mgr piel. Paulina Bartnicka	
2.21. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w chorobach układu moczowego u dzieci	413
– mgr piel. Joanna Szalkowska	
2.23. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w chorobach reumatycznych u dzieci	447
– mgr piel. Karolina Łatienkow	
2.25. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w chorobach endokrynologicznych u dzieci i młodzieży.....	488
– mgr piel. Małgorzata Zaborowska, mgr piel. Natalia Lewczuk	
2.27. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w cukrzycy u dzieci i młodzieży	521
– mgr piel. Agnieszka Olińska	
2.29. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w chorobach neurologicznych.....	555
– mgr piel. Ewa Jankowska	

2.31. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w rzadkich chorobach neurogenetycznych wieku rozwojowego	590
– mgr piel. <i>Adrianna Roźniecka</i>	
2.33. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w rzadkich chorobach metabolicznych wieku rozwojowego	614
– mgr piel. <i>Adrianna Roźniecka</i>	
2.35. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w chorobach zakaźnych u dzieci	636
– dr n. med. i n. o zdr. <i>Dorota Kosiorek</i> , dr n. med. i n. o zdr. <i>Ewa Romankiewicz</i>	
2.37. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie występujące u dzieci i młodzieży z zakażonych HBV, HCV i HIV	666
– dr n. med. i n. o zdr. <i>Ewa Romankiewicz</i>	
2.39. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie u dzieci z wadami części twarzowej czaszki i jamy ustnej u dzieci.....	707
– dr n. med. i n. o zdr. <i>Małgorzata Roman</i>	
2.41. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w neurochirurgii dziecięcej	742
– dr n. med. i n. o zdr. <i>Małgorzata Roman</i>	
2.43. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie u dziecka z rozpoznaniem urazem wielonarządowym	772
– dr n. med. i n. o zdr. <i>Katarzyna Młynarska</i> , mgr piel. <i>Grzegorz Wasilewski</i>	
3.5.7. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie u dziecka hospitalizowanego z rozpoznaniem autystycznego spektrum zaburzeń	900
– mgr <i>Ewa Jankowska</i>	
3.9. Wybrane diagnozy i interwencje pielęgniarskie w rehabilitacji stacjonarnej dzieci i młodzieży	936
– mgr piel. <i>Katarzyna Sokołowska</i> , mgr piel. <i>Małgorzata Draszanowska</i>	